

Список використаної літератури:

1. Nye J. S. Soft Power. The Means to Success in World Politics / J. S. Nye, S. Joseph. – New York: PublicAffairs, 2004. – 191 p.
2. Почепцов Г. Г. Информационные войны / Г.Г.Почепцов. – К. : Ваклер, 2000. – 576 с.
3. Почепцов Г. Первая смысловая война в мире (Украина, Крым, Россия) // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://osvita.mediasapiens.ua/material/31194>
4. Литвиненко О.В. Інформаційні впливи і операції / О.В. Литвиненко. – К.: НІСД, 2003. – 238 с.
5. Зернецька О.В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини: монографія / О. В. Зернецька. – К.: Освіта, 1999. – 346 с.
6. Шульга Т.М. Комунікаційні системи епохи формування глобального суспільства: дис. канд. політ. наук / Т.М. Шульга. – К., 2001. – 183 с.
7. Готун А. М. Нові інформаційно-комунікаційні технології в глобальній системі політичної комунікації : дис. канд. політ. наук / А.М. Готун. – К., 2010. – 230 с.

Gervas A.

MASS-COMMUNICATIONS AND SOCIAL-COMMUNICATIONS TECHNOLOGIES IN ACHIEVING THE GOALS OF RUSSIAN FOREIGN POLICY IN XXI CENTURY

Russia's using of mass communications and social communications technologies to achieve its foreign policy goals is analyzed. It is noted that at the end of the first decade of the XXI century Russia began to pay particular attention to the use of the modern possibilities of such technologies. And it has been reflected in the official documents, defining the objectives of the Russian foreign policy. It is shown, how Russia used mass communications and social communications technologies to achieve its goals towards Ukraine.

Keywords: social communications, mass communications, communication technologies, propaganda.

Кудрич В.

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА ЯК ЧИННИК ДЕМОКРАТИЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

У статті розглядаються особливості політичної культури сучасного українського суспільства. Труднощі із становленням розвиненої, консолідованої демократії в Україні пояснюються не сформованістю демократичної політичної культури. Розглядаються цінності, які виступають мотиваційною базою політичної культури. Особлива увага приділяється аналізу цінностей порядку. Доводиться, що залучення громадян до процесу прийняття рішень є умовою формуванню демократичної культури.

Ключові слова: політичний процес, політична культура, політична субкультура, цінності, політичні міфи

Політична культура, за визначенням Л.Даймонда, - це властиві певному народові погляди, настанови, цінності, ідеали, оцінки політичної системи своєї країни та своєї ролі у цій системі. Часто політичну культуру розглядають як сукупність політичних позицій, або ж розглядають політичну культуру через поведінку суб'єктів політики. Нині існує різна типологія політичної культури (патріархальна, підданська, активістська, громадянська, демократична, тоталітарна і т.д.). Особливе місце в цій класифікації політичних культур займає виділення західного і східного типів політичної культури. Дослідження цих двох типів політичної культури набуває особливої актуальності в умовах глобалізації, міжцивілізаційних конфліктів. Вивчення особливостей політичної культури українського народу дасть можливість зрозуміти, до яких із цих двох типів культури – західного чи східного - тяжіє політична культура України. Хоча Україна є європейською державою, але часто дослідники звертають увагу на відмінність політичної культури українського народу від тієї, яка притаманна європейським народам. Ця відмінність проявляється перш за все в ставленні до законів (низька законослухняність), до політичної еліти, влади (не раціональне ставлення, а емоційне) тощо. Соціологічні дослідження показують, що все ще зберігається тяжіння українців до авторитарного стилю управління. Можливо, саме ця особливість політичної культури українського народу робить перехід до розвинутої демократії таким складним і затяжним. В контексті аналізу особливостей західного і „незахідного” політичного процесу Л.Пай дає можливість виявити особливості політичної культури різних країн світу. Л.Пай називає наступні особливості і закономірності „незахідного” політичного процесу: В незахідних суспільствах політична сфера не чітко відділена від суспільних і особистих взаємовідносин; політичні партії зазвичай виступають представниками певного світогляду, певного способу життя; велика кількість різних клік є характерною рисою незахідного політичного процесу; особливості політичної лояльності надають лідерам політичних груп незахідних суспільств досить високу міру свободи у виборі як довготривалої, так і короткострокової стратегії; опозиційні партії і еліти, що претендують на владу, часто стають ініціаторами революційних рухів; для незахідного політичного процесу характерна відсутність інтеграції його учасників, що є похідною відсутності єдиної системи комунікації в суспільстві; незахідний політичний процес відрізняється високими темпами рекрутування нових політиків; для незахідного політичного процесу характерні серйозні відмінності в політичних уподобаннях різних поколінь; немає єдиної думки з приводу легітимності цілей і засобів політичних дій; процес прийняття політичних рішень в незначній мірі залежить від інтенсивності і масштабності політичних дискусій; дуже висока взаємозаміна політичних ролей; наявність порівняно малої кількості організованих груп інтересів, що володіють певною функціональною роллю; лідери намагаються бути популярними у всього суспільства, не поділяючи його на групи; аморфний характер аполітичного процесу сприяє тому, що позиції лідерів по питаннях міжнародних відносин визначені більш чітко, ніж по питанням внутрішньої політики; емоційні і експресивні аспекти політики

часто переважають над процесами розв'язання проблем і визначення державної політики; домінуючим типом лідерства є харизматичний; політична система функціонує в основному без участі політичних брокерів. Багато ознак „незахідного” політичного процесу, які виділяє Л.Пай, характерні і для України. Зокрема, це стосується лояльного ставлення до політичних лідерів. Українські громадяни часто занадто лояльно ставляться до помилок своїх обранців. Це сприяє зростанню особистісного ресурсу політиків, вони вдаються до дій, які при умові раціонально-прагматичного підходу з боку громадян до їх політики і дій, обов'язково мали викликати протести, падіння рейтингу, відставку, привели б до поразки цих політиків на чергових виборах тощо. Ще одна схожість українського політичного процесу і політичного процесу в незахідних країн – це небезпечні політичні „ігри з майданом”, які можуть колись привести до справжньої революції. В Україні до „майданів” закликали всі ті, хто перебував в опозиції. Особливістю України є те, що не тільки опозиція виводила людей на вулиці. До цього вдавалась і влада. Очевидно, влада робила це для того, щоб вкотре продемонструвати рівень підтримки народу, свою силу, здатність впливати, мобілізувати людей. У формуванні іміджу політика приймає участь велика кількість людей. Створений образ політика може бути далеким від його справжнього. Імідж створюються не тільки за допомогою вербальної комунікації, але і за допомогою невербальної – манера поведінки, вираз обличчя, одяг, міміка, жести. Здібний політик – це як здібний актор, що кожного разу вживається в нову роль, і на певний час стає іншою людиною. Однак, покидаючи сцену, він знову стає самим собою. Вивчаючи ідеальний образ політика, соціологи одночасно вивчають уподобання людей, їх уявлення про те, яким вони бачать політика. Успіх продажу іміджу під час виборчої компанії також опосередковано свідчить про політичну культуру громадян – їх розуміння політичної гри, вміння відрізнити правду від обману. Як визначають політичний обман? Політичний обман – це свідоме викривлення або приховування істини. Політичний обман може мати дуже негативні наслідки. Ще одна особливість української політичної культури - персоніфікація влади. Хоча персоніфікація влади існує і в демократичних суспільствах, однак там громадяни мають уявлення і про програму політичної сили, яку очолює лідер. В Україні багато громадян очікує дива і рятівника, який вирішить всі існуючі проблеми і т.п. В українській політиці і в її сприйнятті громадянами занадто багато емоційних та експресивних аспектів політики. Вони, як і в будь-якій іншій державі, заважають розв'язувати проблеми суспільного життя. Нині для значної частини громадян України характерна повна і безумовна відданість лідерам-харизматикам. Емоційне ставлення до таких політиків переважає раціонально-прагматичне. Деякі вчені помилково вважали, що час лідерів-харизматиків в західних та в пострадянські країнах минув. Останніми лідерами-харизматиками, на їх думку, в ХХ ст. були Ленін, Сталін, Гітлер. Наслідки їх правління є пересторогою для сучасних поколінь. Але події в Україні останніх років цей висновок заперечують. Разом з фанатичною вірою в певного політика (хоч і нетривалою) з'явився привид нового тоталітарного режиму. Це є свідченням того, що частина українського народу заражена вірусом вождізму. Перш за все це люди без

вищої освіти, низько кваліфіковані працівники; представники нижчого класу, ті, хто не змогли адаптуватись до нових умов життя; ображені „на весь світ”; готові мстити, самі не знають кому; ждуть, що прийде месія і їх врятує, встановить соціальну справедливість. Їх вожді – політики-радикали, які обіцяють навести порядок, погрожують розправою своїм опонентам, справляють враження сильних і рішучих, готових на безкомпромісну боротьбу. Такі політики одночасно є радикалами, популістами і харизматиками. Особливостями політичної культури українського народу є фрагментарність культури, політична пасивність, патерналізм тощо. Це ознаки недемократичної політичної культури. Сполучені Штати Америки часто розглядають як певний еталон демократичності, як країну, в якій утвердилась демократична, громадянська політична країна. Незважаючи на існуючі проблеми (відсутність рівності можливостей, рівності результатів тощо) у США дійсно утвердилась демократична культура. У свій час А. де Токвіль детально розглянув умови та особливості формування демократії в „Новому світі”. В США за даними соціологічних досліджень, існує висока оцінка громадянами своєї потенційної впливовості при тому, що реальний вплив є більш низьким. Громадянин, не включений в політику постійно, але якщо необхідно, він здатний створювати політичні структури. Тобто, він потенційно активний. До структурних елементів політичної культури, крім установок, моделей поведінки, норм, відносять ще і цінності. В Україні прийнято нарікати на низьку правосвідомість. Правосвідомість, в Політологічному енциклопедичному словнику, визначається як форма суспільної свідомості, що поєднує систему поглядів, ідей, теорій і уявлень, які характеризують ставлення різних верств до правової системи. В правосвідомості виділяють світоглядну, психологічну та поведінкову сторону. Боротись за права, відстоювати їх будуть ті громадяни, для яких права виступають цінністю, ті, які знають як можна їх захистити. Однак, в українців існує негативний досвід у сфері захисту прав. Це стосується порушення конституційного права на своєчасне і в повному обсязі отримання заробітної плати, дотримання трудових прав, які визначені трудовим законодавством, прав щодо власності, час від часу в більшій чи меншій мірі порушується право на вільне волевиявлення і т.д. Ситуацій, що потребують правової оцінки, нині не менше ніж при авторитарному режимові, хоча вони інші. Дебора Стоун вважає, що права є одним із способів керувати зв'язками та координувати індивідуальну поведінку для досягнення колективних цілей. Порівняння показує, що, на жаль, кількість розчарованих в можливостях добитися справедливості не зменшується, а зростає. Однак, незважаючи на це, з'являється більше бажаючих боротись за свої права. Це є позитивною тенденцією. Вона свідчить про формування правової свідомості громадян та демократичної політичної культури.

Список використаної літератури:

1. Даймонд Л. Консолідація демократії і політична культура / Л. Даймонд // Демократія: Антологія. – К.: Смолоскип, 2005. – С. 888-942.

2. Воскресенский А.Д. Политические системы и политические культуры Востока / А.Д. Воскресенский. – М.: АСТ, 2007. – 829 с.
3. Психология и психоанализ власти. Т.2. Хрестоматия. – Самара: БАХРАХ, 1999. – 576 с.
4. Бергер П. Социальное конструирование реальности / П. Бергер, Т.Лукман. – М.:Наука, 1995. – 234 с.
5. Алмонд Г.А. Гражданская культура и стабильная демократия / Г.А. Алмонд, С. Верба // Полис. – 1992. - № 4. – С. 122-134.
6. Стоун Д. Парадокс політики. Мистецтво вироблення політичних рішень / Д. Стоун. – К.: Альтернатива, 2001. – 304 с.
7. Горбатенко В. П. Політологічний енциклопедичний словник / В.П. Горбатенко. – К.:Генеза, 2004. – 736 с.
8. Паніна Н. Українське суспільство 1994-2005: соціологічний моніторинг / Н. Паніна. – К.:Інститут соціології НАН України, 2005. – 160 с.

Kudrych V.

POLITICAL CULTURE AS FACTOR OF DEMOCRATIC TRANSFORMATIONS

The article deals with the peculiarities of the political culture of contemporary Ukrainian society. Difficulties with the formation of a developed, consolidated democracy in Ukraine are due not to the formation of a democratic political culture. Considered values that serve as the motivational basis of political culture. Particular attention is paid to the analysis of the values of order. It is proved that the involvement of citizens in the decision-making process is a condition for the formation of a democratic culture.

Key words: political process, political culture, political subculture, values, political myths.

Черниш О.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ МОЛОДІ В ПРОЦЕСІ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

У статті на основі аналізу політологів, юристів, істориків, досліджуються фактори формування політичної свідомості молодого громадянина через процес політичної соціалізації.

Ключові слова: політична соціалізація, політична свідомість, політична культура, політичне виховання, молодь.

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що утвердження української державності, демократизація суспільства вимагають нових підходів до процесів формування політичної зрілості молоді. Протиріччя та конфлікти перехідного стану українського суспільства, поширення нових політичних цінностей створюють реальну загрозу для світогляду молодого людини. Тому саме на особливу увагу заслуговує дослідження політичної свідомості молоді, соціалізація якої протікає в умовах